

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΛΒ' ΚΥΚΛΟΣ

Περίοδος Νοεμβρίου 2018 – Ιουνίου 2019

Μέρος Α'

Συνάντηση 3η

29 Νοεμβρίου

Είναι, Χρόνος και Κάλλος

Το «Τέλος» της Ιστορίας

Μέρος Ι

Περί Πρώτων Αρχών

3^ο

*Νόμος πάντων βασιλεύς
 θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων
 ἄγει δικαίων τὸ βιαιότατον
 ὑπερτάτῃ χειρὶ. τεκμαίρομαι
 ἔργοισιν Ἡρακλέος·
 ἐπεὶ Γηρυόνα βόας
 Κυκλώπειον ἐπὶ πρόθυρον Εὐρυσθέος
 ἀνατεί τε καὶ ἀπριάτας ἔλασεν,...*

Πίνδαρος, Fr. 169a 1-8

Δεν υπάρχει τίποτε εκτός από το Είναι. Δεν υπάρχει άλλο εκτός από το Είναι. Το Είναι είναι. Σε μια ταυτολογία διατυπώνεται η αλήθεια της πραγματικότητας. Το Είναι είναι απόλυτο. Το Απόλυτο είναι το Είναι. Το Μη-Είναι δεν υπάρχει. Αν και αυτή η δήλωση αρχίζει ένα ολίσθημα στο ψεύδος. Αρκεί να πούμε ότι το Είναι είναι, χωρίς να χρειάζεται να προσθέσουμε ότι το Μη-Είναι δεν είναι. Γιατί αυτό το δεύτερο, και σαν δεύτερο δεν χωρεί παρά το πρώτο και μοναδικό, και επίσης ονοματίζοντας το Μη-Είναι του χορηγεί μια ψευδο-ύπαρξη αναφοράς σε αυτό. Το Είναι είναι, και είναι αναγκαία.

Φιλοσοφικά αρχίζουμε από τον Παρμενίδη.

*εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν ἐρέω, κόμισαι δὲ σὺ μῦθον ἀκούσας,
αἵπερ ὁδοὶ μῶναι διζήσιός εἰσι νοῆσαι·
ἢ μὲν ὅπως ἔστιν τε καὶ ὥς οὐκ ἔστι μὴ εἶναι,
Πειθοῦς ἐστι κέλευθος (ἀληθείῃ γὰρ ὅπηδεῖ),
ἢ δ' ὥς οὐκ ἔστιν τε καὶ ὥς χρεῶν ἐστι μὴ εἶναι,
τὴν δὴ τοι φράζω παναπευθέα ἔμμεν ἀταρπόν·
οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ἐὶν (οὐ γὰρ ἀνυστόν)
οὔτε φράσαις*

Παρμενίδης B2 DK28

Το Είναι επι-δεικνύεται. Φανερώνεται, γυμνώνεται, από-καλύπτεται. Το Είναι προ-βάλλεται ως Φαίνεσθαι. Η επί-δειξη του Είναι αποτελεί τον Κόσμο των Φαινομένων. Η Μορφή του όντος είναι σαν πόζα καλού νεαρώδους γεγυμνασμένου και γεγυμνωμένου, του Κούρου Απόλλωνος, βρίθοντος στην ακμή της ώρας του. Ο Κόσμος των Φαινομένων είναι η Μορφή του Είναι. Ο Κόσμος των Σχέσεων είναι η Μορφή του

Απολύτου. Ο Κόσμος του Γίγνεσθαι στον Χρόνο είναι η Μορφή της Αιωνιότητας.

Η Μορφή της ύπαρξης είναι το κάλλος του όντος. Είναι το Τέλος της ουσίας του όταν δεν λείπει τίποτα από την πραγμάτωση της ιδέας του. Ότι ήταν να γίνει έχει τότε επιτευχθεί. Και το φαινόμενο αιωνίζεται στο Απόλυτο Είναι. Αποτελεί την ενεργό παρουσία του Απόλυτου. Είναι η ζώσα απο-κάλυψή του. Υπάρχει εις δόξαν Θεού, του οποίου αποτελεί την φανέρωση και αΐδιο ενέργεια. Ο Κόσμος είναι ο δοξασμός του Απόλυτου, η λάμψη του Είναι, η ομοούσιος εικόνα της Αιωνιότητας. Το πάθος της ύπαρξης αποκαλύπτει το κάλλος του Απόλλωνα.

Αυτή είναι στις θεμελιώδεις αρχές της η μεταφυσική και κοσμοθεωρία του Κλασσικού Ελληνισμού. Στην Τρίτη και τελειωτική κοσμοϊστορική Επανάσταση της ανθρώπινης ιστορίας αντικαθίστανται τα προηγούμενα μοντέλα της περιοδικής γέννησης και της κατασκευαστικής δημιουργίας, από το αρχέτυπο της αποκαλυπτικής φανέρωσης.

Την προηγούμενη Πέμπτη μίλησα για την πρώτη κοσμική, λυτρωτική και ιστορική αρχή, τον Νόμο της Περιοδικότητας, την μορφή της χθόνιας γονιμότητας.

Από μια φανταστική αντίθεση του Είναι και του Μηδενός, του Όντος και του Μη-Όντος, προκύπτει ένας μεταφυσικός Δυισμός στο σύνολο και σε κάθε πεδίο της πραγματικότητας.

ἐν τῷ σοι πάυω πιστὸν λόγον ἡδὲ νόημα

ἀμφὶς ἀληθείης· δόξας δ' ἀπὸ τοῦδε βροτείας
 μάθανε κόσμος ἐμῶν ἐπέων ἀπατηλὸν ἀκούων.
 μορφὰς γὰρ κατέθεντο δύο γνώμας ὀνομάζειν·
 τῶν μίαν οὐ χρεῶν ἐστίν - ἐν ᾧ πεπλανημένοι εἰσὶν -
 τὰντία δ' ἐκρίναντο δέμας καὶ σήματ' ἔθεντο
 χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων, τῇ μὲν φλογὸς αἰθέριον πῦρ,
 ἥπιον ὄν, μέγ' [ἄραιον] ἐλαφρόν, ἐωυτῷ πάντοσε τωυτόν,
 τῷ δ' ἐτέρῳ μὴ τωυτόν· ἀτὰρ κάκείνῳ κατ' αὐτό
 τὰντία νύκτ' ἄδαῃ, πυκινὸν δέμας ἐμβριθές τε.
 τόν σοι ἐγὼ διάκοσμον ἐοικότα πάντα φατίζω,
 ὥς οὐ μὴ ποτε τίς σε βροτῶν γνώμη παρελάσσει.

Παρμενίδης B8.50-61 DK28

Οι συστοιχίες των Πυθαγόρειων αντιθέτων που καταγράφει ο Αριστοτέλης αποτελούν τους πόλους της εναντίωσης στα βασικά πεδία των όντων.

ἕτεροι δὲ τῶν αὐτῶν τούτων [sc. τῶν Πυθαγορείων] τὰς ἀρχὰς δέκα εἶναι τὰς κατὰ συστοιχίαν λεγομένας,

πέρας	ἄπειρον
περιττὸν	ἄρτιον
ἐν	πληθος
δεξιὸν	ἀριστερόν
ἄρρεν	θῆλυ
ἡρεμοῦν	κινούμενον
εὐθὺ	καμπύλον
φῶς	σκότος
ἀγαθὸν	κακὸν
τετράγωνον	ἑτερόμηκες

Αριστοτέλης, *Μετά τα φυσικά*, Α, 986a22sqq.

Οι δύο αντίθετες αρχές τότε εξηγούν, με την σύζευξή τους, διαδοχικά την ποικιλία της ύπαρξης: από τα Δύο παράγονται δια γεννήσεως τα Πολλά. Μαζύ με την πολλαπλότητα και ετερότητα, ερμηνεύεται ωσαύτως και η σταθερότητα του κοσμικού συστήματος και κάθε μέρους του. Διότι δύο ίσες και ενάντιες αρχές επενεργούσες σε ένα σύστημα εξασφαλίζουν την ισορροπία του. Η κατάσταση δε ευσταθούς ισορροπίας ορίζεται μαθηματικά ως εκείνη η κατάσταση ενός συστήματος, η απομάκρυνση από την οποία προκαλεί δύναμη επαναφοράς στην ισορροπία ανάλογη προς την απομάκρυνση. Απλοποιώντας το μοντέλο για την περίπτωση κίνησης στον χώρο αντί γενικής μεταβολής, η εξίσωση που περιγράφει την κατάσταση ευσταθούς ισορροπίας είναι μια δευτεροβάθμια διαφορική εξίσωση με την δεύτερη παράγωγο του διαστήματος να είναι ανάλογη του διαστήματος απομάκρυνσης από την θέση ισορροπίας, γιατί η δύναμη είναι ανάλογη της επιτάχυνσης, αυτή δε είναι μεταβολή ταχύτητας, και άρα μεταβολή μεταβολής απόστασης, δηλαδή δεύτερη παράγωγος του διαστήματος. Η γενική λύση αυτού του τύπου της εξίσωσης είναι μια περιοδική συνάρτηση, μια ημιτονοειδής καμπύλη στον χρόνο.

Δυισμός, Συζυγία, Γέννηση και Περιοδικότητα αλληλοσυνδέονται στο σταθεροποιητικό μοντέλο για τον Κόσμο, τον άνθρωπο και την ιστορία, που παράγεται κατά την Αρχή της Γόνιμης Χθονιότητας, την Αρχή της Γεωργίας και των Μυστηρίων.

Αλλά η σύζευξη δύο εναντίων πόλων είναι έργο ανάγκης: πρέπει να βιασθούν εις συζυγία.

Ο Κόσμος κατά την απατηλή διατύπωση του Παρμενίδη, απαρτίζεται από σφαίρες εναλλάξ πυρός και νυκτός, φωτός και σκότους. Εν μέσω δ' αυτών η Κυβερνήτρα Δαίμων, η Μεγάλη θεά, αυτή η Αφροδίτη:

*αί γὰρ στεινότεραι πληντο πυρὸς ἀκρήτοιο,
αἰ δ' ἐπὶ ταῖς νυκτός, μετὰ δὲ φλογὸς ἴεται αἴσα·
ἐν δὲ μέσῳ τούτων δαίμων ἥ πάντα κυβερνᾷ·
πάντη γὰρ στυγεροῖο τόκου καὶ μίξιος ἄρχει
πέμπουσ' ἄρσενι θῆλυ μιγῆν τό τ' ἐναντίον αὐτίς
ἄρσεν θηλυτέρῳ.*

Παρμενίδης B12 DK28

Γι αυτό στον ιδρυτικό μύθο των Ελευσινίων Μυστηρίων η Κόρη αρπάζεται και βιάζεται από τον μέγα Πόσι που είναι αυτός ο Άδης. Ποσειδών, Διόνυσος και Άδης είναι ο αυτός θεός. Η Συνουσία συνιστά πράξη Θανάτου. Η οδός προς την Περσεφόνη είναι η ίδια η οδός προς την Αφροδίτη:

*αὐτὰρ ὑπ' αὐτήν ἐστιν ἀταρπιτὸς ὀκρυόεσσα,
κοίλη, πηλώδης· ἥ δ' ἡγήσασθαι ἀρίστη
ἄλσος ἐς ἡμερόεν πολυτιμήτου Ἀφροδίτης.*

Παρμενίδης B20 DK28 (γνήσιο κρίνω απόσπασμα, και όχι αμφίβολο)

Ο Εμπεδοκλής αποκαλεί τις γονιμοποιές διεργασίες: ... σήψεις, ἔργα τε ρευστά/ Άτης ἂν λειμῶνα κατὰ σκότος (B121.3-4 DK31). Ζωή και θάνατος, γονιμοποίηση και σήψη, γέννηση και τέρμα, αποτελούν την αυτή πραγματικότητα. Ο Άρχων του Κόσμου τούτου είναι ακριβώς

αυτή η ταυτότητα Διονύσου και Άδη, ο Πονηρός γιατί εγκλωβίζει την ψυχή στην παγίδα της ύπαρξης, στον Λαβύρινθο του Χρόνου.

Έτσι ο άνθρωπος δεν μπορεί να μείνει στην σταθεροποιητική και λυτρωτική δράση της Περιοδικότητας, ούτε στο μυστήριο του Ιερού Γάμου, ούτε στο μοντέλο της Γέννησης. Επί πλέον, η σύζευξη των αντιθέτων, και με απάτη να συντελεσθεί όπως στην αρχετυπική μορφή της Περσεφόνης, καταλήγει πάντα στον Βιασμό. **Στον μεταφυσικό Δυισμό απαιτείται μια Τρίτη Αρχή που ζευγνύει τις δυο ενάντιες σε συνουσία και συζυγία.**

Στην δεύτερη κοσμοϊστορική Επανάσταση του ανθρώπου, την **Μεταλλική**, η Τρίτη αρχή ανέρχεται στον θρόνο μιας ιδιότυπης **Μοναρχίας**. Γίνεται ο φοβερός Κύριος των Δυνάμεων, ο απεριόριστος σκηπτούχος της Ισχύος, σκληρός και οικτίρμων εκ περιτροπής, ο υπερβατικός Δυνάστης του Κόσμου. Έτσι όμως ταυτίζεται με τον **Αρχοντα του Κόσμου τούτου**. Καθίσταται ο μέγας Δημιουργός του παντός. Το μοντέλο παραγωγής τώρα είναι η κατασκευή. Όλα είναι κατασκευές του τρομερού Δεσπότη. Έχουμε βασικά την σχέση προς Αυτόν που ένα τραπέζι έχει προς τον ξυλουργό.

Ο σταθεροποιητικός άξων του Κόσμου είναι ο Δημιουργός του, εκ του γεγονότος ακριβώς ότι είναι δημιουργός της σωστής κατασκευής του. Στην ιστορία σταθεροποιητικός άξων είναι η κραταιά αυτοκρατορία – με τάση οικουμενικότητας, ως «Κόσμος» ανθρώπινος επί γης. Και αντίστοιχα, σταθεροποιητική αρχή στον άνθρωπο είναι η πλήρης και αδιαμαρτύρητος υποταγή στην Κυριότητα της Παντοδυναμίας, εν ουρανών και επί γης, στον Marduk, τον Moloch, το θεό του Αβραάμ, του Ισαάκ, του Ιώβ – αλλά και στου Φαραώ, τους μεγάλους βασιλείς της

Βαβυλώνος και Ασσυρίας, τους Αχαιούς (Μυκηναίους) άνακτες, τους δυνάστες των Χιτιτών, τους Πέρσες βασιλείς των βασιλέων.

Αυτόν τον δεύτερο σταθεροποιητικό άξονα της κοσμικής διαφοροποίησης και της ανθρώπινης ταραχής θα μελετήσουμε στην Τρίτη μας συνάντηση αυτήν την Πέμπτη, 29 Νοεμβρίου.

Θεματικός άξονας της διαπραγμάτευσής μου είναι:

Κοσμική Τάξη II:

Ο Κόσμος της Δημιουργίας και ο Νόμος της Κυριότητας

Η ομιλία θα γίνει την Πέμπτη 29 Νοεμβρίου, 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης (2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α').

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.
